

EL MANUALILLO DELS CASTELLERS DE SANTS

1.- TOTS A UNA	3
2.- PERTANYER A LA PINYA	3
3.- PER QUÉ SERVEIX LA PINYA?	3
3.1.- CONSELLS DE SEGURETAT	4
4.- LA PINYA DE PROP	5
4.1.- EL NUCLI	5
4.1.1.- EL BAIX	6
4.1.2.- ELCONTRAFORT	6
4.1.3.- LES CROSSES	7
4.1.4.- L'AGULLA	7
4.2.- LES MANS	8
4.2.1.- EL PRIMERES MANS	9
4.2.2.- EL SEGONES MANS	10
4.2.3.- EL TERCERES MANS	10
4.2.4.- ELS PRIMERS LATERAS	11
4.2.5.- ELS SEGONS LATERALS	11
4.2.6.- EL PRIMER VENT	12
4.2.7.- EL SEGON VENT	12
4.2.8.- ELS PRIMERS TAPS	13
4.3.- EL PIT	13
5.- TANQUEM LA PINYA	14
5.1.- "RENGLES A TOCAR"	14
5.2.- "AGULLES DINS"	14
5.3.- "CROSSES DINS"	15
5.4.- "PRIMERS LATERALS"	15
5.5.- "PRIMERS VENTS"	16
5.6.- "SEGONS LATERALS"	16
5.7.- "SEGONS VENTS"	16
5.8.- "PRIMERS TAPS"	16
5.9.- ES MOLT IMPORTANT ESTAR ATENT QUAN ES TANCA EL CASTELL PER TAL D'ENTRAR JUST EN EL MOMENT QUE ENS CRIDIN	16

6.- EL CASTELL S'ENLAIRA	16
6.1.- "SEGONS DALT LA PINYA"	16
6.2.- "TERÇOS AMUNT"	17
7.- ELS CASTELLS QUE FEM I LES SEVES PECULIARITATS	17
7.1.- ELS PILARS	17
7.1.1.-EL PILAR	18
7.1.2.- EL PILAR CAMINAT	18
7.1.3.- EL PILAR AIXECAT PER SOTA	19
7.2.- LES TORRES.	20
7.2.1.- LA TORRE	20
7.3.- ELS TRESOS	21
7.3.1.- EL TRES	21
7.3.2.- EL TRES PER SOTA	22
7.4.- ELS QUATRES	23
7.4.1.-EL QUATRE	23
7.4.2.- EL QUATRE AMB AGULLA	24
7.5.- EL CINC	25
8.- DE VEGADES...	27
9.- UNA QÜESTIÓ DE PIT	27
VOCABULARI PINYERO	28

EL MANUALILLO

Aquesta és la segona edició del MANUALILLO. L'esperit continua sent el mateix que el de la primera edició, **unificar criteris** i crear **estil propi**. Tenim, però, un any més i hem assolit nous castells, i també ens els hem posat per barret i com a conseqüència hem après coses noves. Cal, doncs, afegir al MANUALILLO el resultat d'aquest guany d'experiència comuna.

No volem oblidar la col·laboració i els coneixements que han aportat a aquest document els membres d'altres colles a les que hem consultat, ni oblidem tampoc les aportacions de tots i cadascun dels "Borinots" que han facilitat informació per tal que s'enriquís el MANUALILLO.

Esperem que entre tots sapiguem treure-li profit.

1.- TOTS A UNA

Per fer un castell hem d'anar tots a una. L'objectiu comú és descarregar el Castell i per què això sigui possible ens hem de posar d'acord:

- . Hem d'utilitzar el mètode que s'adapti millor a les condicions de la nostra colla.
- . Tothom ha de saber què esperen els altres d'ell i a més a més ha de saber fer-ho.
- . Tothom ha de saber què faran els altres en cada moment.
- . Hem d'emprar tots el mateix mètode.

D'aquesta manera és com es crea l'**estil propi**, no hi ha massa maneres de fer les coses, però sí les suficients per muntar un batibull si no anem tots a una.

Un tarannà que és el resultat d'escollir els mètodes que millor se'ns adapten és el que defineix l'estil d'una colla castellera, en definitiva és el que **defineix la seva personalitat**.

2.- PERTANYER A LA PINYA

A la pinya hi som tots i tots hi fem falta. És cert que hi ha feina menys i més especialitzada, però en definitiva tots som igual d'imprescindibles, ja que tots aportem alguna cosa als castells en què participem.

Si algun dia, per tal del fer-ho més complicat, limitessin el nombre de castellers a la pinya d'un castell, haurem de reconsiderar aquest plantejament, però avui per avui cada pit que s'afegeix a la pinya fa que descarregar un castell sigui, en més o menys mesura, més fàcil i més segur, aconseguint d'aquesta forma una major confiança de tots plegats en els castells que fem.

És per això que a la pinya sempre ens hi hem de posar tots, quan ens cantin pel nom i quan ens cantin pel "grill", tant si som "professionals" de la pinya com si som "tronqueros sense exercir".

3.- PER QUÈ SERVEIX LA PINYA?

Podem fer una definició tan simple de la pinya d'un castell com dir que és el conjunt de castellers que toquen de peus a terra.

Però encara que és una afirmació certa, la seva realitat és força més complexa i cal parar molta atenció a la seva estructura. Podem dir que té dos objectius fonamentals:

Repartir el pes del castell: És una obra d'enginyeria arquitectònica feta amb maons humans. Les estructures que avui dia s'apliquen a les pinyes dels diferents castells (torre, tres, quatre, pilar, etc.) són el resultat de les experiències de tots els castells que s'han anat aixecant des de que es va començar a aixecar castells, fa ja més d'un segle. Aquestes estructures són força estrictes en quant a les posicions, però no en el relatiu a les mesures. El que passa és que no som maons fets amb mesures preestablertes, som de moltes alçades i gruixos diferents i amb més o menys força. Aquesta realitat fa que quan parlem d'alçades, pesos, volums i forces, sempre sigui relatiu. El resultat de la suma de totes les mesures i pesos és el que compta.

La seguretat: És fonamental, cal tenir una xarxa de seguretat quan es volen fer castells. Tots som conscients que és una activitat de risc i que per la gent que s'enfila, veure un matalàs allà baix els dóna una confiança impossible d'aconseguir d'una altra manera. Penseu que quan ens posem tots a voltar les proves netes amb les mans enlaire, ho fem exclusivament per aquesta raó, per la seguretat.

3.1.- CONSELLS DE SEGURETAT

A continuació us enumerem una sèrie de consells generals per tal que el fet de fer castells sigui més segur per a tots.

No portar objectes: A la pinya no hi ha d'haver objectes que puguin lesionar a un company o a nosaltres mateixos. Les ulleres i els rellotges són els més perillosos però no hauríem de descuidar-nos arracades, braçalets o penjolls voluminosos o amb cadenes resistents. També és recomanable no portar objectes punxents a les butxaques.

La posició del cap: Si és possible, cal tenir el coll recte, recolzant el nostre front i la cara en el clatell i l'esquena del company del davant. És més preventiu que el cap quedi travat entre espatlles i braços que no pas que quedi ben alineat, en cas de caiguda. S'ha de procurar mantenir el nas lliure i la boca tancada.

Travar el cap: Les lesions cervicals se solen produir per un desplaçament bruscat de les vèrtebres cervicals de la columna. Si posem el cap ben travat entre les espatlles i els braços dels companys evitarem que això passi. Si mantenim aixecades les nostres espatlles i la musculatura de la zona en tensió, aquestes estructures faran de puntals de la columna i aconseguirem la màxima protecció.

No mirar cap amunt: Tenir el cap sempre recolzat és la millor manera de prevenir lesions. Malgrat pugui semblar que en cas de caiguda podem posar-lo correctament, l'experiència demostra que no sempre s'hi és a temps. Aquest punt és d'especial rellevància ja que les lesions més greus solen derivar-se d'aquest excés de confiança.

Sense forats: Cal construir la pinya de manera que no quedin espais entre els castellers que

la formen Això en debilitaria l'estructura i podria causar lesions en cas de caiguda.

Atenció al castell: Cal estar atent a les indicacions que vénen del castell (escoltar i no mirar). Parleu només si és necessari i no transmeteu angoixa als companys.

Pinya esglaonada: Per evitar lesions i fer la pinya més compacta cal que les persones més altes estiguin davant de les més baixes.

El mocador: A més de ser un element típic de la indumentària casteller, constitueix un factor de protecció per les petites rascades o estibades de cabell.

4.- LA PINYA DE PROP

Per tal d'entendre el seu funcionament anirem a pams, començarem fent una primera divisió entre els castellers que formen la pinya:

- **Nucli**: Rep directament a sobre seu el pes del castell Té una estructura molt compacta.
- **Mans**: Envolta el nucli i tal com diu el seu nom, amb les seves mans reben part del pes del castell donant suport als segons i redirigeixen el pes cap a la part exterior de la pinya mitjançant la seva esquena. Tenen també per missió equilibrar el tronc. En formen part tots aquells castellers que toquen amb les mans el tronc del castell, normalment els dos o tres primers cordons, depenent de la posició que s'ocupi.
- **Pit**: És la part més exterior de la pinya i tenen per missió contenir la força horitzontal. Recordem que aquesta força té el seu origen en els cordons de mans.

4.1.- EL NUCLI

Defineix pròpiament el peu del castell i està format pels baixos i tots els castellers que els donen suport, als que anomenarem "cordó de baix", cada un dels quals està format, amb algunes excepcions que ja anirem veient, per un contrafort, dues crosses i una agulla.

Al baix i el seu cordó l'anomenarem "**Bloc**".

Com és evident, el nombre de castellers que formen el nucli d'un castell ve donat pel nombre de "blocs" (nombre de pilars) que el formen, multiplicat per cinc. Així doncs, i aplicant les correccions degudes a les excepcions de les que ja hem parlat, el nombre de castellers que formen el nucli de cada castell són els següents:

<u>CASTELL</u>	<u>Núm.</u>	<u>Núm. Blocs X Núm. Components del BLOC</u>
Pilar	5	(1 x 5)
Torre	9	(1 x 5) + (1 x 4)
Tres	15	(3 x 5)
Quatre	20	(4 x 5)
Quatre amb agulla amb daus	17	(4 x 4) + 1
Quatre amb agulla amb crosses	21	(4 x 5) + 1
Cinc	23	(3 x 5) + (2 x 4)

Veiem en detall la missió de cada un dels components:

4.1.1.- EL BAIX

Qui és:

- . És el casteller situat al primer pis de cada un dels pilars que formen el tronc. Constitueixen l'eix de la pinya.
- . És la persona que suporta més pes directament sobre les seves espatlles.

Com ha de ser:

- . Cal que sigui una persona forta i, tal com indica el seu nom, baixa.
- . L'alçada de les seves espatlles, combinada amb la llargada de les cames del segon ha de permetre que les mans de la pinya arribin amb comoditat a l'alçada de cul del segon.

Com s'ha de posar:

- . La seva posició ha de ser amb les cames lleugerament separades, prou per tal que el contrafort, les crosses i l'agulla puguin situar cada un d'ells els peus en la posició que els correspon.
- . Recolza els braços a les espatlles de les crosses.
- . Agafa les seves mans amb els baixos veïns.

Quina missió té:

- . El segon del tronc recolza els peus a les seves espatlles, transmetent-li d'aquesta manera la major part del pes de la part del tronc que li pertoca.
- . El segon és l'únic que pot en algun moment demanar suport al baix (normalment que aixequi o abaixi una espatlla).

Qui l'ajuda:

- . Compta amb el suport del seu cordó, que l'ha de recolzar en tot allò que demani. També pot demanar ajut al segon per tal d'obtenir una posició més còmoda. En qualsevol cas, el seu interlocutor és l'agulla.

4.1.2.- EL CONTRAFORT

Qui és:

- . Està situat al darrere del baix.

Com ha de ser:

- . Ha de ser una mica més alt que el baix per poder-li donar pit quan li demani.
- . També ha de ser fort, però no pot ser excessivament gras

Com s'ha de posar:

- . Col·loca una cama i un peu entre les del baix per evitar que s'assegui.
- . El pit, ben pla, contra l'esquena del baix.
- . Els braços, ben estirats, envolten l'esquena de les crosses i amb les mans s'agafen a les seves faixes

Quina missió té:

- . És el responsable que el baix no s'obri cap endarrere, ni per dalt, ni per baix.
- . Està atent a les ordres que el baix li dóna mitjançant l'agulla (com sempre "estar atent" no vol dir "demanar al baix si està bé").

Qui l'ajuda:

- . Malgrat que el bloc del baix ha d'ésser autònom, el contrafort, si es veu incapaç de donar el pit que li demana el baix, pot demanar al primeres mans, mitjançant l'agulla

que li doni pit per ajudar-lo. Aquesta situació és una anomalia en el funcionament del castell i es produeix quan un rengle de mans dóna més pit del necessari, empeny el seu baix cap al mig del castell i fa que els altres baixos demanin pit per equilibrar-lo.

- Una altra missió del contrafort és evitar que es descol·loquin les crosses.

Consideracions:

- És important que el contrafort i el baix es coneguin bé, que no hagin de parlar gaire, que el contrafort sàpiga anticipar-se a les necessitats del baix estalviant patiments.

4.1.3.- LES CROSSES

Qui són:

- Són dues i es situen una a cada costat del baix.

Com han de ser:

- Baixes, la seva alçada ha de ser tal que permeti al baix recolzar còmodament els seus braços a les espatlles de les crosses. Per això és també imprescindible que tinguin una alçada d'espatlles molt similar entre elles.
- Malgrat que han de ser fortes, no poden ser gaire grasses.
- Han de tenir una certa resistència mental, sobretot a la claustrofòbia, ja que la seva és una de les posicions més incòmodes dins el castell.

Com s'han de posar:

- Situades de cara al baix, han de posar les seves espatlles sota les aixelles del baix.
- Passen un braç per sota l'aixel·la del contrafort i abraçant-li l'esquena s'agafen amb la mà a la seva faixa. Recordem que el contrafort al mateix temps les està agafant a elles.
- Amb l'altre braç envolten l'esquena de l'agulla agafant també la seva faixa.
- La part interior del genoll de la cama del centre del castell ha de bloquejar el genoll del baix. En el cas de la crossa dreta és la cama dreta.
- El cap els queda comprimit entre el pit del baix i el de l'agulla.

Quina missió tenen:

- La seva missió és donar suport al baix, obeint les seves ordres de pujar o baixar.
- Absorbir part del pes del castell que rep el baix, per tal de protegir la seva espina dorsal.
- Evitar el desplaçament lateral del baix.
- Impedir que se li dobleguin els genolls.
- Quan cal, amb el cap falca el peu del segon evitant que es desplaci endavant.

Qui les ajuda:

- Compten amb el suport dels braços del contrafort que les agafa per la faixa.
- En la majoria dels castells, el primer lateral del grup de "Mans", col·loca una cama entre les de les crosses per tal d'evitar que s'obrin i s'asseguin.

Consideracions

- Al igual que el contrafort, és molt important que es coneguin amb el baix i entre elles.

4.1.4.- L'AGULLA

Qui és:

- Va davant del baix, habitualment encarada a ell.

Com ha de ser:

- És el casteller més alt del bloc del baix.
- Normalment ha de ser una persona prima, encara que s'ha de combinar el seu gruix

amb el del baix, si aquest és molt panxut l'agulla haurà de ser una mica més prima.

- El gruix de les agulles s'utilitza per tancar o obrir més els castells: les agulles grassonetes fan un castell més obert que les agulles primes. No oblidem que el gruix que forma cada un dels blocs ha de ser tal que permeti que la distància entre els baixos sigui la justa per tal que el tronc estigui "quadrat" i còmode.
- L'amplada de les espatlles de totes les agulles que formen part d'un castell ha de ser molt similar ja que són el punt on contacten els diferents blocs de baix entre sí. També és preferible que tinguin una alçada similar. En aquest cas estem parlant dels castells de quatre i tres, i per extensió d'aquest, del cinc.

Com s'ha de posar:

- S'encara amb el baix i les crosses l'agafen per la part de darrere de la faixa.
- Els braços es creuen per davant de la cara buscant amb les mans la roba dels genolls del segon. La mà dreta al genoll dret del segon i la mà esquerra al genoll esquerre.

Quina missió té:

- Evita que el baix es desplaci endavant.
- Amb les mans i els braços impedeix que se li dobleguin i separin entre si els genolls al segon.
- És la interlocutora entre el segon, el baix i la resta dels castellers que els donen suport, incloses les mans. La raó és simple, és l'únic casteller que mira del centre cap enfora del castell, té tots el altres de cara. De les excepcions ja en parlarem.

Qui l'ajuda:

- La tasca d'interlocució i la privilegiada situació al mig del castell fan de la posició de l'agulla un lloc molt especial. Rep la força de totes bandes i això li permet, més fàcilment que als altres, detectar els problemes d'estructura que poden estar afectant a la pinya en cada moment. A més, és l'únic element de la pinya que pot veure com va progressant l'enlairament o descàrrega del castell. És per tot això que la posició d'agulla té un paper una mica especial dins del castell, cal que tingui prou experiència per saber identificar la causa dels problemes i saber intervenir per donar les ordres oportunes abans no s'agreguin.
- Ser interlocutor no vol dir parlar contínuament. Només es parla quan cal, perquè ens ho demanen o perquè ho considerem necessari. L'ideal fóra que quan tot va bé tothom estigués callat. Per tant no cal demanar als altres si estan bé, ja ens ho diran si els cal.

4.2.- LES MANS

Són tots aquells castellers que envolten el nucli i que amb les seves mans donen suport directe als segons del tronc. Tots els components d'aquesta part de la pinya han de tenir molt clar que la força amb les mans s'ha d'aplicar sempre cap amunt, no cap al mig del castell, ja que en aquest cas l'ensorrarem. **La força sempre amunt.**

Són el començament dels rengles de la pinya i per tant els encarregats i responsables de dosificar i administrar la pressió que des de fora el "pit" exerceix cap al nucli de la pinya.

Recordem també la forma de treballar de les mans:

- Les mans dels castellers sempre han de fer la força cap amunt.
- No s'han de deixar mai els braços sobre les mans del davant ja que llavors la feina de la persona que tenim davant és doble: aguantar la força que li ve del castell i el pes dels braços que té a sobre i l'empenyen cap avall.

Es divideixen en quatre grups, les mans, els laterals, els vents (mà i mà) i els taps.

4.2.1.- EL PRIMERES MANS

Qui és:

- Se situa darrere del contrafort.

Com ha de ser:

- Ha de ser un casteller alt i fort.
- L'alçada amb les mans enlaire ha de ser tal que arribi a col·locar-les al cul del segon sense haver de posar-se de puntetes i que tampoc hagi de doblegar el braços per tal d'agafar el cul del segon.

Com s'ha de posar:

- La seva posició ha de ser ben centrada respecte l'agulla, el baix i el contrafort.
- Les mans han d'agafar les gaites del cul del segon. Els dits grossos han d'apuntar cap al mig i si és possible, que es toquin.
- Una cama s'ha de avançar respecte l'altra, això li permet augmentar o disminuir la pressió del pit que ha de transmetre al contrafort.
- En el seu vestuari els primeres mans haurien d'incloure dues canelleres rígides o dos mocadors, lligats als canells que permetin als segones mans agafar els canells dels primeres mans sense que li rellisquin les mans per la suor.

Quina missió té:

- Evita amb les seves mans que el segon s'assegui. Molt de compte amb la posició de les mans, si es separen massa es pot trobar amb el segon assegut al seu cap. Aquesta pot ser una feina molt feixuga, ja que si el segon acaba asseient-se, el primeres mans rebrà de cop tot el pes del tronc que hauria de rebre el baix. Quan aquesta situació es produeix acostuma a resultar irreversible, és a dir, un cop assegut, difícilment el segon tornarà a posar-se dret per més que se l'intenti ajudar i per tant, fins que es descarregui el castell, el primeres mans, amb l'ajuda del seu rengle i els laterals, haurà de suportar tot el pes del rengle.
- Conté la pressió que el contrafort exerceix cap a fora donant-li pit. Ha de ser just el pit necessari per contenir el contrafort, no s'ha d'empènyer més o, com ja hem dit en l'apartat referit als contraforts, el que farem serà desplaçar el bloc del baix cap al mig del nucli, obligant als mans de l'altra banda del nucli a compensar aquest excés de pit.
- A través de les cames del segon, ha de procurar mantenir-se en permanent contacte visual amb l'agulla, ja que aquesta és la que li ha de transmetre les ordres que el segon li doni per tal d'obtenir la postura més adient.

Qui l'ajuda:

- Compta amb el suport de tot el seu rengle al que pot demanar tot allò que necessiti.

Consideracions

- Cal una mica d'experiència per ocupar aquesta posició, quan van maldades i el castell trontolla s'han de saber absorbir els cops que venen de dalt del tronc. S'ha de saber quan toca treballar de valent i quan val més no remenar-lo perquè esta perfecte i tot el que es faci serà per anar a pitjor.
- Ha de saber interpretar els moviments del cul del segon per tal d'anticipar-se a les sacsejades Com és el cas que el cul del segon se'n va cap endavant de forma violenta, se l'ha de acompanyar perquè, inevitablement a continuació, tomarà cap endarrere amb molta més força i l'hem d'estar esperant per tal que no se'ns emporti i acabi asseient-se. En cap cas s'ha de fer força de cop, s'han d'absorbir les sacsejades. Acompanyar no vol dir empènyer, ni tan sols cap amunt, en tal cas

s'augmentaria la sacsejada o fins i tot podríem fer que el segon perdés els peus de sobre el baix.

És molt positiu que el primeres mans i el segon es coneguin força.

4.2.2.- EL SEGONES MANS

Qui és:

- Es situa darrere del primeres mans.

Com ha de ser:

- També ha de ser un casteller alt i fort.
- L'alçada no té tanta importància com la del primeres mans, però sí que ha de ser prou alt com per poder donar pit al primeres mans.

Com s'ha de posar:

- La seva posició ha de ser ben centrada.
- Les mans poden tenir tres posicions diferents depenent de l'alçada que abastin les mans del segones. Es tracta d'obtenir la postura més efectiva.
- Pot agafar el cul del segon si és que arriba amb prou claredat.
- Pot agafar el canells del primeres mans.
- Pot agafar els colzes del primeres mans i ajuntar-los per tal que no se li obrin.
- El que no pot fer és agafar per mig braç al primeres mans, ja que les mans rellisquen i si per evitar-ho es fa força estrenyent els dits s'acaba fent mal als braços del primeres mans.

Quina missió té:

- Està al servei del primeres mans i col·labora amb ell en totes les seves obligacions estant atent a tot el que pugui demanar.
- Ha de transmetre a la resta del rengle les ordres que pugui donar el primeres mans.
- En cas que el primeres mans ho demani ha de falcar-lo, que vol dir posar la puntera dels seus peus sota dels talons del primeres mans per tal de fer-li més fàcil arribar al cul del segon.
- El segones mans, per les mateixes raons que el primeres, també hauria d'incloure en el seu vestuari dues canelleres rígides o dos mocadors per lligar-se'ls als canells.

Qui l'ajuda:

- Compta amb el suport de tots el castellers que té darrere seu i que formen el seu rengle, a qui pot demanar tot allò que necessiti el primeres mans o que ell mateix hagi de menester.

Consideracions

- Les segones mans, normalment, no han de prendre cap decisió, el qui té tota la informació és el primeres mans i per tant s'ha de limitar a seguir les instruccions que li doni. Les ordres no cal que siguin verbals, si veu que el primeres dona pit l'ha de secundar, si veu que prem amb les mans ha de prémer també.

4.2.3.- EL TERCERES MANS

Qui és:

- Es situa darrere del segones mans.

Com ha de ser:

- La seva alçada ha de ser, normalment, inferior a la del segones mans, també és bo que sigui fort.

Com s'ha de posar:

- La seva posició ha de ser ben centrada respecte del rengle.
- Ha d'agafar els braços del segones mans de forma similar a com el segones agafa el primeres mans.

Quina missió té:

- Està al servei del primeres mans i col·labora amb ell en totes les seves obligacions estant atent a tot el que pugui demanar.
- Ha de transmetre a la resta del rengle les ordres que pugui donar el primeres mans.

Qui l'ajuda:

- Compta amb el suport de tots el castellers que té al seu darrere i que formen el seu rengle, a qui pot demanar tot allò que necessitin els de davant o que ell mateix entengui que ha menester.

4.2.4.- ELS PRIMERS LATERALS

Qui són:

- Estan situats a ambdós costats del baix, darrere de les crosses.

Com han de ser:

- La seva alçada ha de ser mitja.
- No poden ser gaire grassos.

Com s'han de posar:

- Amb els braços alçats agafa amb les dues mans la part externa de la cama del segon, per sobre del genoll. Mai s'han de posar les mans per darrere de la cama, ja que pot afavorir que se ll dobleguin els genolls al segon.
- La cama que queda per davant del baix s'ha de col·locar entre les cames de la crossa. En el cas del lateral dret la cama dreta i l'esquerra en l'altre cas.

Quina missió tenen:

- Fan força amb les mans evitant el desplaçament lateral del segon.
- Amb la cama situada al mig de les de la crossa ha d'impedir que aquest s'enfonsi o es desplaci cap a endarrere.
- Ha de contenir la pressió que el contrafort i les crosses exerceixen cap a fora donant-li pit. Ha de ser just el pit necessari per mantenir l'equilibri.
- El seu interlocutor és l'agulla.

Qui els ajuda:

- Compta amb el suport del segon lateral i la resta del seu rengle.

Consideracions:

- La feina del lateral és una mica incòmoda, en alguns castells ha de treballar molt tort. A més s'hi ha d'afegir el fet que sovint el segon lateral no sempre pot ajudar-lo amb els dos braços de forma igual, per tant a vegades ha de treballar d'una forma no desitjada.

4.2.5.- ELS SEGONS LATERALS

Qui són:

- Estan situats darrere dels primers laterals.

Com han de ser:

- La seva alçada ha de ser mitja.
- No poden ser gaire grassos.

Com s'han de posar:

- Les mans poden tenir diverses posicions diferents depenent de l'alçada que abastin. Es tracta d'obtenir la postura més efectiva.
 - Pot agafar directament la cama del segon, si hi arriba amb prou claredat.
 - Pot agafar el canells del primer lateral.
 - Pot agafar els colzes del primer lateral.
- Qualsevol combinació d'aquestes és vàlida.

Quina missió tenen:

- Fa força amb les mans evitant el desplaçament lateral del segon.
- Ha d'estar atent a les necessitats del primer lateral (que no vol dir demanar si vol quelcom).

Qui els ajuda:

- Compta amb el suport del tercer lateral i la resta del seu rengle.

Consideracions:

- Si la feina del primer lateral és una mica incòmoda, la del segon ho pot ser encara més, ja que la seva posició topa amb la del vent, que és molt més alt que ell i tendeix a desplaçar-lo de la seva posició ideal.
- En el cas del tres, la forma de treballar dels segons laterals girats és diferent i es tractarà més endavant.

4.2.6.- EL PRIMER VENT

Qui és:

- També anomenat "mà i mà", es col·loca darrera dels primers laterals de dos rengles diferents.

Com ha de ser:

- Alts, han de ser molt alts, els més alts de la colla.
- Han de ser més aviat prims, encara que no és imprescindible.

Com s'ha de posar:

- Amb les mans abasta dos segons del tronc, mans que ha de col·locar al costat de la cama per sobre de les dels laterals, com més amunt millor, ja que la seva tasca resultarà més efectiva.

Quina missió té:

- Evitar que el tronc del castell es giri sobre si mateix.
- Mantenir estable la separació que hi ha entre els pilars del tronc.
- Col·labora amb els laterals per tal de donar el pit que sigui necessari per al nucli.
- Ha d'estar molt atent a les ordres del segon, que rebrà mitjançant l'agulla.

Qui l'ajuda:

- Compta amb el suport de tot el seu rengle.

Consideracions:

- Quan entra ha de saber valorar si està correctament situat dins la pinya, ja que ell ha de lligar els dos rengles entre els quals està. Així doncs, és important que sàpiga valorar si està més endins o més enfora i més lluny o més a prop d'un o altre rengle.
- És una tasca de força responsabilitat. Un mal vent pot enfonsar un castell ja que si un segon rep força del vent d'un costat i no del de l'altre les passarà magres per defensar la posició.

4.2.7.- EL SEGON VENT

Qui és:

- . Està situat darrere del primer vent.

Com ha de ser:

- . També cal que sigui alt.

Com s'ha de posar:

- . Té una postura igual que la del primer vent i com que la seva feina és ajudar-lo, amb les mans ha d'arribar on pugui: si pot, a les ca mes del segon, al canell del primer vent o al colze, just on la seva tasca resulti més efectiva.

Quina missió té:

- . Evitar que el tronc del castell es giri sobre si mateix.
- . Mantenir estable la separació que hi ha entre els pilars del tronc.
- . Ha d'estar molt atent a les ordres del primer vent.

Qui l'ajuda:

- . Compta amb el suport de tots els castellers del seu rengle.

Consideracions:

- . La forma i manera de treballar ha de ser similar a la del segones mans.

4.2.8.- ELS PRIMERS TAPS**Qui són:**

- . Es situen a ambdós costats del rengle.

Com han de ser:

- . Ha de ser un casteller petit i prim.

Com s'han de posar:

- . S'ha de col·locar de cara al rengle de mans, el més endins que pugui.
- . Els braços estirats al llarg del cos.

Quina missió tenen:

- . Tenen per missió tancar els forats que apareixen a mesura que els rengles de castellers de la pinya es van separant degut a la seva forma radial.
- . Estan a les ordres del primeres mans. Un tap que entri fent força entre dos rengles descol·loca els rengles.
- . Abans d'entrar a la seva posició ha de comprovar que també ho està fent el tap de l'altra banda del rengle, en cas contrari descol·locaran el rengle.

Consideracions

- . És una feina ingrata però que s'ha de fer ben feta.

¡MOLT IMPORTANT PELS TAPS! Quan no hi ha forat no cal omplir-lo. Els forats entre rengles no són sempre els mateixos, depèn del castell i dintre del mateix castell uns rengles poden tenir més o menys espai per tal que entrin els taps. Depèn moltes vegades de que el vent i els laterals siguin més o menys prim.

Són l'inici de nous rengles que, al contrari de tots els altres que van de més alçada a menys, van de menys a més.

4.3.- EL PIT

És la part més exterior de la pinya.

- Els castellers que pertanyen a aquest grup han de ser d'una alçada homogènia.
- Han d'arreglar-se amb molta cura amb els rengles que s'inicien en el grup de mans.
- Els braços aixecats segueixen els del casteller de davant en direcció al nucli del castell.
- La seva missió consisteix en donar pit en la mesura que es demani. La norma general és: gens de pit quan s'enfilen els segons i anar augmentant de mica en mica fins que es descarrega del tot el castell.
- És molt important estar molt ben arreglats, ja que si se'ns demana pit i el rengle no és recte, la tendència serà deformatar-se i la força que s'hauria de transmetre cap al mig del castell s'acabarà malbaratant. Per saber si estem arreglats cal buscar la referència tocant amb les mans els costats de la faixa del casteller que tenim dos llocs per davant. Si tots dos colzes toquen en igual mesura els costats de la faixa del casteller que tenim immediatament davant, vol dir que estem correctament arreglats i ja podem passar els braços per sobre de les espatlles del de davant buscant amb les mans els seus braços. En cas contrari haurem de rectificar la nostra posició fins que sigui correcta.
- També tenen com a missió generar els nous rengles que van apareixent a mesura que s'augmenta la grandària de la pinya i els rengles inicials es van separant entre si com els radis d'una roda. Per tal d'iniciar cada un d'aquests rengles s'utilitzaran en primer lloc dos taps que es col·locaran al forat de costat, de cara al rengle principal i amb els braços avall, per a continuació col·locar un casteller amb els braços per damunt agafant els de les rengles dels costats i iniciant d'aquesta manera un nou rengle.

5.- TANQUEM LA PINYA

Ja estem tots a lloc, els baixos i els contraforts s'han agafat les mans. Aquí comencem a fer el castell, tots atents, col·locats als llocs que ens han assignat.

5.1.- “RENGLES A TOCAR”

Quina finalitat té:

La finalitat d'aquesta ordre és formar una paret darrere del contrafort. La distància que separa entre si els baixos s'ha de mantenir igual fins que es descarregui el castell. Per tant, no es tracta d'empènyer.

Què s'ha de fer:

Els primeres mans acosten el seu pit a l'esquena del contrafort que els pertoca. Prenen amb les dues mans la referència amb el seu baix per comprovar que estan en línia recta, i a continuació situen els palmells de les seves mans a la part posterior i més exterior de l'esquena dels contraforts.

El segones mans l'imita, així com el terceres mans, fins arribar a l'últim element dels rengles. En poc temps tots els castellers dels rengles estan alineats, tocant pit amb esquena i sense exercir cap mena de pressió sobre l'esquena del contrafort.

D'aquesta forma s'aconsegueix que el castell no s'obri quan entren les agulles i s'aconsegueix un treball més constant quan es tanca el castell.

5.2.- “AGULLES DINS”

Les agulles han d'esperar l'ordre situades a la dreta del seu baix.

Quina finalitat té:

Les agulles s'introdueixen al mig dels baixos en l'ordre que es digui. L'ordre d'entrada de les

agulles serà diferent en cada castell.

Què s'ha de fer:

Seguint l'ordre que marqui qui està tancant la pinya, les agulles entraran de la següent manera:

- . Col·loca el peu dret davant del baix.
- . Enlaira els braços fins agafar-se les mans per sobre del cap encarant-se els palmells.
- . Amb el peu dret posat a la seva posició definitiva i l'esquerra fora del nucli, s'acotxa fins que les mans, agafades per sobre del cap, puguin passar per sota dels braços del contrafort i del baix.
- . Quan està situada davant del baix, aixeca les mans sense deixar-les anar fins que el braços queden totalment estirats i amb els dits apuntant cap al cel.
- . A poc a poc s'aixeca procurant remenar el mínim imprescindible, al temps que recull el peu esquerre i el col·loca al seu lloc.
- . S'agafa amb les mans de les espatlles del primeres mans per fer força cap endavant i deixar més espai perquè entrin la resta de les agulles en el cas de no ser l'última.

L'última de les agulles en entrar és la que ha de ser més fina ja que és la que disposa de menys espai.

A partir d'aquest moment les agulles ja poden valorar com està el castell: si està obert o tancat, si s'ha girat...

5.3.- “CROSSES DINS”

Què s'ha de fer:

En primer lloc cal dir que totes les croses d'un castell, amb excepció de la torre i el cinc, han de col·locar-se al mateix temps seguint el següent procediment:

- . Mentre les agulles han anat entrant, les croses de cada baix han agafat la faixa del contrafort per la part de darrere.
- . Les agulles es posen de puntetes per deixar espai pels peus de les croses.
- . Les croses busquen amb la mà que els queda lliure la part de darrere de la faixa de la seva agulla.
- . Col·loquen el peu de darrere del baix al costat del d'aquest. La crossa de la dreta del baix, l'esquerre, i l'altre el dret.
- . Col·loquen l'altre peu davant del peu del baix, falcant el seu genoll, al temps que abaixen el cap per introduir-lo per sota dels braços del baix buscant la seva posició definitiva.
- . Els contraforts es deixen anar les mans i procedeixen a agafar les faixes de les croses.

Compte:

- . Aquest és un moment delicat, ja que deixant d'exercir pressió els contraforts, si els rengles de mans no estan atents, es pot desquadrar el castell.

5.4.- “PRIMERS LATERALS”

- . Els primeres mans aixequen els braços i s'agafen les mans amb agulla, formant amb els seus braços aparellats els dos nuclis de mans del rengle.
- . Els segones mans agafen els braços dels primeres mans, el terceres els del segones, i així successivament tot el rengle.

Els primers laterals col·loquen la cama de davant del baix entre les de la crossa i ocupen la seva posició, afegint les seves mans al nucli de mans corresponents. D'aquesta forma s'aconsegueix falcar la crossa.

5.5.- “PRIMERS VENTS”

Els primers vents ocupen la seva posició, afegint les seves mans al nucli de mans corresponents, una a cada rengle.

5.6.- “SEGONS LATERALS”

Els segons laterals es situen darrere dels primers laterals, agafant els braços dels primers laterals.

5.7.- “SEGONS VENTS”

Els segons vents es situen darrere dels primers vents, agafant els seus braços.

5.8.- “PRIMERS TAPS”

Els primers taps, amb els braços estirats al llarg del seu cos, entren al llarg dels rengles, de cara a aquests, fins allà on puguin entrar sense deformat-los.

Aquest és l'ordre en què es tanquen el tres i el quatre. La forma de tancar la resta de castells és similar.

5.9.- ÉS MOLT IMPORTANT ESTAR ATENT QUAN ES TANCA EL CASTELL PER TAL D'ENTRAR JUST EN EL MOMENT QUE ENS CRIDIN.

Tots hem viscut el que passa quan no es tanca una pinya uniformement. Qui entra primer guanya la posició i ja no hi ha manera de retornar l'equilibri; les percepcions de les forces que rebem estan distorsionades per la posició; els que han entrat en primer lloc, sense fer cap força obliguen als que han entrat després a empènyer per poder arribar a fer la seva feina, donant als altres la sensació que els estan desplaçant.

A mesura que es tanca la pinya, comencen els comentaris, “deixa'm que entri...”, “espera't que em posi...”, “no estàs recte”, “no hi arribo”, “d'on vols que t'agafi”, “estàs bé?”. El xivarri augmenta i els que estan esperant que els diguin el moment d'entrar acaben per no sentir res i entren quan als sembla més o menys oportú. No hi ha dubte que s'ha de parlar quan cal, però sols quan cal i és imprescindible.

6.- EL CASTELL S'ENLAIRA

6.1.- “SEGONS DALT LA PINYA”

Amb aquesta ordre comença la passejada del personal del tronc per sobre dels rengles. Els segons són gent pesada, hem d'evitar que ens desquadrin el castell quan passin per sobre nostre. Separem els braços per deixar-los entrar a la seva posició.

Mentre els segons es col·loquen, s'acaba el temps d'esbarjo, si més no pel que es refereix a parlar. És el moment de fer els últims comentaris per millorar la posició, d'acabar de decidir si ens va més bé agafar pel canell o pel colze... Un cop s'han col·locat el segons, el silenci ha de ser absolut.

És important mantenir la posició dels braços i que realment la força que fem amb ells sempre sigui cap amunt. Sinó el que estarem fent és perjudicar el primeres o el segones, ja que els nostres braços seran un pes més a superar.

En aquest sentit també és important dir que un cop estiguin en posició i tinguem les mans situades a lloc, no hem de fer molta força. La força l'hem d'anar dosificant a mesura que va augmentant el pes que suporta el castell i ens ho vagin demanant des del principi fins al final, quan ja s'ha descarregat.

6.2.- “TERÇOS AMUNT”

Amb el toc de gralla s'inicia el castell; si aquest és de set, amb el crit de “Terços amunt”, i si és de vuit, amb el de “Quarts amunt”.

Silenci... a la pinya som molta gent, si algú obre el foc, al cap de poc tothom està xerrant. Només cal que ningú no comenci, ni en veu baixeta ni de cap manera.

Cal concentrar-se en la feina, estar pels detalls, aprendre, cada castell és diferent però passen coses molt similars en tots. Si estem atents descobrirem que en sabem més que no ens pensàvem, o si més no, n'aprendrem per la següent vegada que passi el mateix.

7.- ELS CASTELLS QUE FEM I LES SEVES PECULIARITATS

Fins ara hem parlat de forma genèrica, tant dels castells, com de les posicions que ocupa cadascú a la pinya. En aquest apartat entrarem més a fons en les peculiaritats de cada castell. En descriurem la majoria dels existents, però només s'entra a detallar aquells castells que estan en el que podríem anomenar el nostre “repertori”.

7.1.- ELS PILARS

Els pilars són castells formats per un sol bloc de baix. És a dir, tal com indica el seu nom, un sol pilar. Són construccions que a partir del cinquè pis comencen a complicar-se de mala manera, així que l'equilibri i l'enteniment entre els castellers que el formen és fonamental.

Els pilars no es consideren ben bé com un castell, normalment s'aixequen per retre homenatge, per iniciar una actuació, per acomiadar-la, etc.

Hi han molts tipus de pilars:

- **El pilar caminat:** Es descriu a l'apartat 8.1.2.
- **El pilar al balcó:** Acostuma a ser un pilar de cinc, encara que no sempre és així. S'aixeca

a sota o molt a prop d'una balconada, i en aquest cas, un cop carregat s'ha de caminar fins situar-lo a sota de la balconada i des de allà, amb l'ajut d'una faixa amb un nus a la punta, es puja l'anxaneta i a vegades fins i tot l'acotxador fins al balcó.

· **El pilar aixecat per sota:** Es descriu a l'apartat 8.1.3

· **El vano de pilars:** S'anomena així a un conjunt de tres pilars aixecats alhora per la mateixa colla. El del centre ha de ser un pis més alt que els dels costats i el número de pisos del pilar central determina el nom del vano (Ex. "vano de cinc": és el vano format per dos pilars de quatre i un de cinc).

7.1.1.- El pilar

La pinya del pilar està formada per dos rengles de mans (una al darrere i l'altra al davant), dos rengles de vents (un a cada costat del segon) i quatre rengles de laterals (dos al davant i dos al darrere).

En el pilar la pinya és molt important. Ha de ser resistent i al mateix temps flexible, capaç d'esmoreir les patacades que rep el segon sense bloquejar els seus moviments. Els primeres mans, tant el del davant com el del darrera, són els màxims responsables d'aquesta tasca. Si el primeres del davant frena en excés els moviments del segon, pot fer que aquest es doblegui per la cintura cap endavant, i si això passa el pilar tindrà seriosos problemes.

Peculiaritats:

- El primeres mans del davant es situa immediatament darrere l'agulla i agafa al segon per les cames, el més amunt que pugui.
- Els vents agafen lateralment el segon, el més amunt possible i amb les dues mans juntes.

7.1.2.- El pilar caminat

La majoria Dels pilars caminats es fan de quatre. La pinya és molt similar a la del pilar normal però s'alleugereix per donar-li més mobilitat. Per començar no porta crosses ni contrafort, encara que si porta agulla i només es forma amb dos cordons.

La pinya la formen set rengles: els dos rengles de vents, els quatre de laterals i el rengle de mans del darrere. Només porta rengle al darrere i apareix la figura del "guia".

Peculiaritats:

- Els laterals del davant han de ser castellers molt alts, normalment vents o laterals alts, ja que han de fer la feina del rengle que falta.
- El "guia" se situa darrere l'agulla i l'agafa per la faixa. La seva missió és indicar a l'agulla el camí que ha de seguir, tant de paraula com estirant-la per la faixa cap al lloc adequat.
- La pinya la tanquen els dos primers cordons sense donar pit, solament de mans. La resta ha de situar-se al voltant, mans enlaire com si es tractés d'una prova neta. Així mateix, quan el pilar caminat s'atura i fa un gir per canviar de direcció, només han de girar amb ell els dos primers cordons, la resta de la pinya ha de quedar-se quieta, esperant que el pilar comenci a avançar de nou.
- El baix és qui mana. És ell qui marca la cadència del pas i tothom a la pinya ha d'intentar anar al seu ritme. L'agulla ha d'estar molt atenta per tal de no impedir amb els seus peus l'avanç del baix.
- En el pilar caminat es perden les referències i les sensacions són relatives degut al moviment de la pinya quan es camina. No es té la referència que dona el contacte del pit o la panxa amb el del davant. Si el baix es separa un pam del primeres mans, aquest pot no arribar a impedir que el segon s'assegui i li costarà Déu i ajut posar-lo dret altre cop. Al no haver-hi referències perquè es va caminant, s'ha de fer cas només de les indicacions del

segon.

Una variant del pilar caminat és el pilar a l'escala. Es tracta d'un pilar caminat preparat per pujar escales. Amb els laterals del davant més baixos i els del darrere més alts, sobretot el primeres mans.

7.1.3.- El pilar aixecat per sota

Quan es diu que un castell és "aixecat per sota" vol dir que es fa del revés: es comença per l'anxaneta i s'acaba pel baix. S'aixequen a pols els pisos que s'han muntat per permetre que vagin entrant els següents.

La pinya que es necessita per aixecar un pilar és la mateixa que la d'un pilar normal però sense crosses. Una agulla, un contrafort, dos rengles (un darrere i un altre davant), dos rengles de vents i quatre de laterals.

Evidentment els pilars aixecats per sota comporten una dificultat major que els normals d'igual alçada, accentuant-se'n la dificultat a mesura que augmenten d'alçada.

Bàsicament la feina d'aixecar la tan els dos primers cordons de laterals, el contrafort i agulla. La resta, és a dir, els primeres mans del davant i del darrere i els dos primers vents, col·laboren en les successives aixecades, però la seva principal missió és vigilar l'equilibri del pilar.

El procediment per l'aixecada de cada pis es fa en dues parts i és el següent:

- a) Partim de la situació en què el casteller que acabarà sent el segon està de baix
 - . El nou baix es situa davant del que serà segon, d'esquena a ell i agenollant la cama dreta.
 - . El segon col·loca el seu peu esquerre a la cuixa esquerra del baix.
 - . El contrafort s'ajup i abraça el segon a l'alçada de la faixa, agafant-se les mans per davant del segon.
 - . El primer lateral de la dreta del darrere s'ajup i agafa amb la mà esquerra la faixa del segon i col·loca la mà dreta plana a l'aixella del baix. Mentrestant el primer lateral de l'esquerra fa el mateix però amb les mans canviades.
 - . El primer lateral de la dreta del davant agafa amb la mà dreta la faixa del segon i posa el palmell de la mà esquerra a l'aixella del segon. L'altre lateral ha de fer el mateix però amb les mans canviades.
 - . Els segons laterals han d'agafar des de darrere els braços dels primers laterals de ha manera que siguin més efectius i puguin fer més força. Depèn de la llargada dels braços del primer i segon laterals.
 - . L'agulla és l'encarregada de portar el ritme de les aixecades.

- b) A mesura que tots els que intervenen en l'aixecada estan preparats van avisant a l'agulla i aquesta, un cop veu que tots estan a punt, dona l'ordre per iniciar l'aixecada.
 - . "Genoll": el segon, que té el peu esquerre a la cuixa esquerra del baix, s'alça sobre ell i, ajudat pel contrafort i els laterals, col·loca el genoll dret a l'espatlla del baix.
 - . "Peu": el peu esquerre del segon puja fins a situar-se a l'espatlla esquerra del baix.
 - . "Peu": el segon torna a alçar-se ajudat principalment pels laterals, ja que el contrafort queda massa baix, i col·loca el peu dret a l'espatlla dreta del baix.

- c) En aquest moment ens trobem en una situació força delicada, ja que el baix està

aguantant el pes del pilar amb el genoll dret. Per aquesta raó i el més ràpidament possible, es farà el següent:

- El contrafort s'ajup i agafa el baix abraçant-lo per sota dels braços.
- Els laterals també s'ajupen i agafen el baix, amb una mà la faixa i amb l'altra l'aixella.
- Tant els dos primeres com els vents agafen el segon per tal de col·laborar amb la segona aixecada.

d) De la mateixa manera que en la primera aixecada, l'agulla rep la notícia que tothom està a punt i dona l'ordre d'aixecar.

- "Amunt": el baix es posa dret ajudat per tothom.

Si encara no hem aixecat tot el castell haurem de repetir el procediment anterior. Si ja hem aixecat l'últim pis haurem de procedir a tancar la pinya. Això vol dir que ja no són necessaris els espais que es deixaven al voltant del baix i que tothom s'ha de situar d'acord amb la seva posició, com si es tractés d'un pilar normal donant pit, i ara sí que ja poden entrar la resta de cordons.

Aquest pilar es pot desmuntar com qualsevol altre pilar o desmuntar-lo per sota de la mateixa manera que s'ha aixecat però a la inversa.

Peculiaritats:

- És important portar un ritme uniforme en totes les aixecades. Tant en les primeres que són molt fàcils perquè no es té pes, com en l'última. No podem adormir-nos entre pis i PIS.
- La força que cal aplicar en cada aixecada és la justa, si en les darreres aixecades es fa més força de la necessària i es puja massa ràpid poden fer figa les cames del segon o del terç, no oblidem que tenen les cames lleugerament flexionades i han de fer força per mantenir tot el pes que tenen al damunt.

7.2.- LES TORRES

Les torres estan formades per dos blocs de baix, un amb agulla i l'altre sense. En estar formades per dos pilars resulten molt fràgils i la seva dificultat fa que s'equiparin amb els castells de tres i quatre d'un pis més. Les torres són sempre molt bellugadisses, el moviment lateral és continu, no així el longitudinal, que pot aparèixer al canviar l'anxaneta el pes d'un pilar a l'altre en el moment immediatament posterior al de carregar. Si quan apareix aquest moviment no es controla ràpidament, les coses acostumen a complicar-se molt. De tota manera el pitjor moviment de la torre és el rotatiu: quan gira sobre si mateixa acaba caient la majoria de les vegades. Es per impedir aquest moviment que es reforcen molt els laterals dels segons.

7.2.1.-Latorre

La pinya de les torres està formada per dotze rengles, sense comptar els que puguin aparèixer pels taps. La distribució és la següent:

- Dos rengles de mans: un al darrere de cada pilar.
- Quatre de laterals de fora: un a cada costat de cada pilar, tocant el rengle de mans.
- Quatre laterals de dins: també dos per cada pilar que es situen entre el rengle de laterals de fora i el de vents.
- Dos rengles de vents: un a cada costat de la torre.

Veiem, doncs, que cada segon està assistit per quatre rengles de laterals, igual com si es

tractés d'un pilar.

Peculiaritats:

Hi ha moltes mans a les cames dels segons i això pot convertir-se en un embolic si no es treballa coordinat, per tant:

- . Els laterals de fora han d'anar a buscar amb les dues mans la part exterior de darrere la cama dels segons. Això no vol dir la part del darrere, que aquest és el lloc del primeres mans.
- . Els laterals de dins han d'agafar al segon per la part exterior davantera de la cama. Aquí s'ha de distingir entre els del rengle que té agulla i els del que no, ja que els primers hauran de fer ha tema de agulla buscant amb la mà del costat del vent el genoll del segon i els altres hauran de vigilar per tal de no destorbar la tema de l'agulla.
- . Malgrat que només hi hagi una agulla, aquesta és l'encarregada de la comunicació, tant amb els castellers del seu rengle com amb els de l'altre.

7.3.- ELS TRESOS

Tal com diu el seu nom, els tresos estan formats per tres blocs de baix. La seva estructura és molt més segura que la de la torre, però malgrat això la tendència que té a girar sobre si mateixa fa que s'hagi de treballar tota l'estona. Una altra causa de la seva feblesa és que el pom de dalt, que té quatre peus, es reparteix entre els tres pilars. Aquesta peculiaritat fa que en els tresos cadascun dels pilars que el formen tingui un nom diferent.

- . Rengle: és el pilar que suporta més pes, ja que rep pes sencer d'un dels dosos del pom.
- . Plena: és el pilar situat a la dreta del rengle i es diu així perquè és el pilar pel qual puja i baixa més canalla respecte del tercer pilar. Per ell hi puja un dos i l'anxaneta i hi baixa el dos. Suporta un dels peus de l'altre dos.
- . Buida: està a l'esquerra del rengle i s'anomena així perquè per ell només puja i baixa l'acotxador. Rep el pes del peu del dos.

Malgrat totes les dificultats, avui per avui, és un tres el castell que ha assolit la màxima alçada (3 de 10 amb folre i manilles).

7.3.1.- El tres

La pinya del tres està formada per 18 rengles:

- . Tres rengles de mans: un darrere de cada segon.
- . Sis rengles de girats: tan una tasca similar a la dels laterals de fora a la torre. Es situen un rengle a cada costat dels rengles de mans.
- . Sis rengles de laterals: es situen a continuació dels rengles de girats, també els podríem anomenar laterals de dins.
- . Tres rengles de vents.

Peculiaritats:

- . El rengle de girats és força peculiar, no hem d'oblidar que ocupen la posició d'un teòric rengle de taps. El primer girat de cada rengle ha de ser alt, prim i fort.
- . Els primers girats de la dreta dels baixos agafen al segon amb la mà esquerra per sota de la natja dreta, apuntant amb el dit índex al mig de les cames i amb el polze cap enfora. Amb la mà dreta agafen la part lateral, una mica cap al darrere de la cama per no destorbar el vent ni el lateral. Els primers girats de l'esquerra fan el mateix però amb les mans canviades.
- . Els segon girats fan de tap, és a dir, es col·loquen amb els braços avall darrere del primer

girat donant pit quan li demanin. Es fa d'aquesta manera per evitar el batibull de braços que es forma habitualment quan el segon girat també aixeca els braços. Tal com hem dit abans, recordem que el rengle de girats ocupa la posició de teòric rengle de taps, per tant, tal com es fa en un rengle de taps, el tercer girat aixeca els braços procurant no emmerdar amb les mans dels que té davant.

En aquest castell, fins i tot més que en els altres, és molt important estar molt atents a l'hora de tancar la pinya, ja que els espais són molt reduïts i si algú no entra quan li toca no podrà entrar o descol·locarà algú altre per entrar.

En el cas dels laterals i girats, primer entren els laterals que hauran de buscar-se les espatlles per tal de marcar l'origen del rengle dels vents. Després entren els girats que es situaran entre el lateral i el baix. És molt important que cada un quedi en la seva posició per tal que cada rengle tingui la direcció adequada.

Com que els espais són tant petits, és bo que els primers i segons laterals, girats i mans de cada segon s'acostumin a treballar sempre junts en aquest castell.

7.3.2.- El tres per sota

Ja hem vist abans el pilar aixecat per sota i tot el que s'explica en aquell apartat respecte d'aquest tipus de castell, també és vàlid pel tres aixecat per sota.

Les dificultats d'aquest castell, comparades amb els de la mateixa alçada també són superiors, els baixos han de treballar sense crosses i la separació dels rengles, és a dir, les mesures del quadre, es van modificant amb cada nova aixecada.

Igual que en el pilar, la pinya que es necessita per aixecar un pilar és la mateixa que la d'un tres normal però sense crosses i en aquest cas sense els sis rengles de laterals girats. Calen:

- Tres rengles de mans: un al darrere de cada segon.
- Sis rengles de laterals: un a cada costat dels rengles de mans.
- Tres rengles de vents.

La tema d'aixecar la tan els dos primers cordons de laterals i el contrafort. La resta, és a dir, l'agulla, els primeres mans i els primers vents col·laboren en les successives aixecades, però la seva principal missió és vigilar l'equilibri del castell.

El procediment per l'aixecada de cada pis és molt semblant al del pilar:

a) Partim de la situació en què els castellers que acabaran sent segons estan de baix agafats pels braços. Per simplificar-ho parlarem en singular, donant per descomptat que tots tres pilars han de fer els mateixos moviments.

- El nou baix es situa davant del que serà el seu segon, d'esquena a ell, agenollant la cama dreta i agafant-se pels braços amb els altres dos baixos.
- El segon col·loca el seu peu esquerre a la cuixa esquerra del baix.
- El contrafort s'ajup i abraça el segon a l'alçada de la faixa, agafant-se les mans per davant del segon.
- El primer lateral de la dreta s'ajup i agafa amb la mà esquerra la faixa del segon i col·loca la mà dreta plana a l'aixel·la del baix. Mentrestant el primer lateral de l'esquerra fa el mateix però amb les mans canviades.
- Els segons laterals han d'agafar des de darrere els braços dels primers laterals de la manera que siguin més efectius i puguin fer més força. Depèn de la llargada dels braços del primer i segon laterals.

- Es designarà una de les agulles com encarregada de portar el ritme de les aixecades.
- b) A mesura que tots els que intervenen en l'aixecada estan preparats van avisant a la seva agulla i aquesta a l'encarregada de portar el castell. Quan veu que tots els rengles estan a punt dona l'ordre per iniciar l'aixecada.
- “Genoll”: el segon, que té el peu esquerre a la cuixa esquerra del baix, s'alça sobre ell i, ajudat pel contrafort i els laterals, col·loca el genoll dret a l'espatlla del baix.
 - “Peu”: el peu esquerre del segon puja fins a situar-se a l'espatlla esquerra del baix.
 - “Peu”: el segon torna a alçar-se ajudat principalment pels laterals, ja que el contrafort queda massa baix, i col·loca el peu dret a l'espatlla dreta del baix.
- c) En aquest moment ens trobem en una situació força delicada, ja que cada baix està aguantant el pes del seu pilar amb el genoll dret. Per aquesta raó i el més ràpidament possible, es farà el següent:
- El contrafort s'ajup i agafa el baix abraçant-lo per sota dels braços.
 - Els Laterals també s'ajupen i agafen el baix, amb una mà ha faixa i amb l'altra l'aixella.
 - Tant els dos primeres com els vents agafen al segon per tal de col·laborar amb la segona aixecada.
- d) De la mateixa manera que en la primera aixecada, l'agulla rep la notícia que tothom està a punt i dona l'ordre d'aixecar.
- “Amunt”: el baix es posa dret ajudat per tothom.

Si encara no hem aixecat tot el castell haurem de repetir el procediment anterior.

Si ja hem aixecat l'últim pis haurem de procedir a tancar la pinya. Això vol dir que ja no són necessaris els espais que es deixaven al nucli del castell i tothom s'ha de situar d'acord amb la seva posició com si es tractés d'un tres normal, donant pit i ara ja poden entrar la resta de cordons.

Peculiaritats:

- Cal que tots tres rengles pugin a l'hora, això és bàsic.
- S'ha de portar un ritme uniforme en totes les aixecades. Tant en les primeres que són molt fàcils perquè no hi ha pes, com en l'última. No podem adormir-nos entre pis i pis.
- La força que cal aplicar en cada aixecada és la justa, si en les darreres aixecades es fa més força de la necessària i es puja massa ràpid, poden fer figa les cames del segon o del terç, no oblidem que tenen les cames lleugerament flexionades i han de fer força per mantenir tot el pes que tenen al damunt.
- Com que els pisos superiors d'un castell són més tancats que els inferiors, per facilitar els moviments, en les primeres aixecades solament es posen ah mig del nucli dues agulles, la tercera agulla no entra fins a la penúltima aixecada.

7.4.- ELS QUATRES

Són els castells més estables i per tant els més fàcils d'assolir per una colla quan decideix pujar de nivell i “canviar de pis”. Tant és així que és el castell que ha arribat a més alçada sense folre (4 de 9).

Estan formats per quatre blocs de baix, la qual cosa fa que el pom de dalt pugui repartir el seu pes de manera més homogènia, posant els dosos un peu a cada pilar.

7.4.1.- El quatre

És el castell que s'utilitza com a referent en aquest MANUALILLO i per tant tots els comentaris genèrica que fem aquí acostumen a ser vàlids per aquest castell.

La pinya està formada per setze rengles:

- Quatre rengles de mans: un darrere de cada segon.
- Vuit rengles de laterals: un a cada costat de cada rengle de mans.
- Quatre rengles de vents: situats al mig dels rengles de laterals.

Peculiaritats:

- Com que els rengles estan força junts, els segons laterals poden tenir dificultats per poder agafar els braços dels primers laterals.

7.4.2.- El quatre amb agulla

Es tracta d'una estructura de quatre a la que s'hi afegeix al mig un pilar de dos pisos menys que el quatre que l'envolta.

Dintre dels castells del mateix nombre de pisos la seva dificultat el situa entre el tres i la torre, aparellat amb el cinc. La seva dificultat comença a la pinya, ja que per deixar espai per poder situar el pilar al mig s'han de sacrificar les agulles, que es converteixen, per dir-ho d'alguna manera, en les primeres mans i vents del pilar. Així mateix el pilar es queda sense les crosses, sense el contrafort i sense l'agulla; el baix està sol.

Com dèiem al paràgraf anterior, les diferències amb la pinya del quatre normal es troben al nucli del castell:

- Les agulles es col·loquen d'esquena al baix del bloc al que pertanyen, voltant el baix que porta el pilar.
- Com que les agulles no poden subjectar els genolls dels segons, els primers Laterals han d'afegir aquesta tasca a la seva. Així doncs, el primer lateral dret de qualsevol rengle passarà el seu braç esquerre- per sobre del seu cap i agafarà amb la mà el genoll del segon, impedit que se li doblegui la cama. Al mateix temps col·locarà la mà dreta a la cama del segon, per sobre de l'altra mà, per tal de fer la seva feina habitual. els Laterals de l'esquerra han de fer el mateix però amb les mans canviades.
- En aquest castell els segons laterals han d'anar a buscar la mà del primer lateral que toca la cama del segon. Han de treballar més que normalment, ja que han de fer la força que no pot fer el primer Lateral.
- Les agulles, malgrat que estiguin d'esquena al seu rengle, són igualment les encarregades de transmetre les instruccions al segon. Cal, doncs, estar especialment atents a les seves indicacions.

Els procediments del bastiment del quatre amb agulla són una mica diferents dels castells que hem vist fins ara. Les principals diferències són les següents:

- Un cop s'han quadrat els baixos del quatre el primer en entrar a l'estructura és el baix que portarà el pilar. A continuació entren les agulles de davant i darrere seguides de les agulles laterals (per tal de que les agulles no desplacin lateralment els baixos del quatre, els primers laterals han de col·laborar aguantant els baixos amb les mans fins que les agulles acabin d'entrar).
- Un cop s'ha tancat el nucli de la pinya, els primers en entrar són els vents, que han d'estar a prop del pilar per poder donar-li suport quan es comenci a desmuntar el quatre.

- El pilar i el quatre no es basteixen al mateix temps, acostuma a fer amb una diferència de dos pisos, és a dir, el segon del pilar entra al mig del quatre quan els quarts del quatre comencen a pujar, el terç quan ho fan els dosos (o els quints en el quatre de vuit amb agulla), etc. L'ideal és que l'acotxador del pilar entri en el moment just que l'anxaneta del quatre, un cop feta l'aleta, hagi iniciat el descens i es trobi a l'alçada dels dosos.
- Els castellers que formen el tronc del pilar, a mesura que es situen en el pis que els pertoca, s'agafen amb una mà al rengle del quatre que tenen davant i amb l'altra agafen els bessons del casteller que tenen al damunt.
- L'anxaneta del pilar no puja des de la pinya, és l'acotxador del quatre (encara que també ho pot fer l'anxaneta del quatre) qui, passant pel pis de dosos, entra al mig de l'estructura del quatre, es col·loca a sobre de l'acotxador del pilar i s'ajup per tal que els dosos puguin sortir (recordem que l'anxaneta del pilar està a la mateixa alçada que els dosos del quatre i que aquests, per sortir, han de buscar amb el peu esquerre la faixa del quart —o quint si és un castell de vuit— abans de deixar-se anar de mans). Per facilitar aquest pas és recomanable que l'alçada física del pilar sigui inferior a la del quatre.
- Un cop han sortit els dosos, els castellers que formen el pilar comencen a deixar-se anar del rengle del quatre. En aquest moment el pilar comença a treballar sol, els quatre primers vents, tots quatre alhora, han de deixar anar l'estructura del quatre i entrar a agafar els segons del pilar. Al mateix temps els segons vents prenen el relleu i agafen els segons del quatre com si fossin els primers vents. Per tal que tothom sàpiga quin és el moment de fer aquest canvi abans de muntar la pinya, es designarà un responsable de donar l'ordre, normalment ho fa l'agulla de darrere del pilar (la que serà primeres mans del pilar) que és qui percep més clarament la situació del pilar o un dels dos vents del darrere.
- Aquest castell no es dona per carregat fins que els segons no han sortit de dalt de la pinya i amb freqüència passa que ens oblidem que estem fent un quatre amb agulla i que cal facilitar la sortida dels segons. Per fer bé el primeres mans ha de comptar els pisos que van restant i un cop el terç ja ha arribat damunt la pinya i amb el crit de "fora mans" ha d'obrir els braços traient les mans del cul del segon. Al mateix temps els laterals deixen anar al segon i agafen el pilar.
- Un cop han sortit els segons del quatre de la pinya tothom ha de col·laborar amb el pilar, ja que si aquest caigués el quatre amb agulla no es donaria per descarregat.

Peculiaritats:

- El castell s'ha de quadrar una mica més ample que el quatre normal perquè hi càpiga el baix del pilar.
- Per tal d'aconseguir que l'estructura del quatre no es deformi, les agulles han de ser diferents entre sí; les de darrere i davant del pilar han de ser més grasses i grans que les dels costats, així es compensarà la diferència entre l'amplada d'esquena i de pit del baix que porta el pilar.
- Quan la pinya no és gaire nombrosa, és a dir que només hi ha tres o quatre cordons, cal facilitar la baixada als segons del quatre. Això es fa fent dos monyons amb les mans del primeres mans i els segons laterals de cada banda del rengle de mans i oferint-li d'aquesta manera al segon dos punts on agafar-se amb les mans perquè pugui baixar de la pinya tal com ha pujat.

7.5.- EL CINCO

És el castell amb més pilars dels que es fan habitualment. És el resultat de situar una torre darrere del rengle d'un tres, de manera que el rengle del tres és agafat per darrere pels components dels dos pilars de la torre.

Aquest castell té dos poms de dalt però només un anxaneta.

Pel que fa a dificultat, ja hem explicat que es pot equiparar amb la del quatre amb agulla, és a dir, que està entre els castells de tres i les torres, però depèn de molts factors, s'ha assolit abans la torre de nou amb folre i manilles que el cinc de nou.

Igual que en el cas del tres, en aquest castell, cadascun dels pilars rep un nom diferent:

- Rengle: és el rengle de l'estructura del tres i està situat al mig.
- Plena: com en el tres, està situada a la dreta dels castellers que formen el rengle i es diu així per la mateixa raó que la plena del tres. Hi puja l'anxaneta i un dos i hi baixa el mateix dos
- La buida també està a l'esquerra del rengle i igual que en el tres, només hi puja i baixa un dels acotxadors.
- Descarregar: és el pilar de l'estructura de la torre situat a la dreta del rengle, és el de la mateixa banda que la Plena. S'anomena així perquè l'anxaneta baixa per ell per descarregar el castell.
- Carregar: és el pilar de la torre situat a l'esquerra del rengle, i és el rengle per on puja i baixa l'acotxador.

L'estructura de la pinya és la més complexa, ja que s'han de fusionar les estructures de la pinya dels dos castells que el formen. Els blocs de baix de l'estructura del tres són complets, això vol dir que cadascun està format per contrafort, agulla i dues crosses. No és així en els blocs de baix de la torre, que no disposen de cap agulla.

Pel que fa als rengles podem dir, de forma genèrica, que està formada per catorze rengles, quatre de mans, dos de vents i vuit de laterals, però serà millor veure amb més detall l'estructura de cadascun dels blocs de baix.

- El rengle: en estar situat al mig del castell és el que genera més dificultats; a més, és el pilar que més pes suporta. El rengle de mans està format per dos castellers: el primer, junt amb el contrafort, es situa dintre de la estructura de la torre, mentre que el segon es posa fora de l'estructura del dos. Disposa de dos rengles de laterals, un a cada banda, cadascun format per dos castellers que s'anomenen laterals del rengle.
- La plena i la buida: cadascun d'aquests pilars disposa d'un rengle de mans i dos de laterals i al mateix temps comparteixen un rengle de vents.
- Carregar i descarregar: són els pilars que formen la torre. Tenen els mateixos rengles que la plena i la buida. Un rengle de mans, dos de laterals i comparteixen un rengle de vents que és la continuació del rengle de mans de pilar del rengle.
- -Gom que els dos pilars que formen la torre no disposen d'agulles, els primers laterals han de fer la feina d'aquelles de la mateixa manera que ho fan al quatre amb agulla. És a dir, el primer lateral de la dreta del rengle de carregar passarà el braç esquerre per sobre del seu cap i agafarà amb la mà el genoll del segon, impedit que se li doblegui la cama. Al mateix temps col·locarà la mà dreta a la cama del segon, per sobre de l'altra mà, per tal de fer la seva feina habitual. Els laterals de l'esquerra han de fer el mateix però amb les mans canviades.

El bastiment del castell també és una mica diferent:

- En primer lloc es quadren els baixos de l'estructura del tres i després els de la de la torre, que no han de estar perfectament encarats, sinó que tots dos han de girar-se lleugerament

cap el rengle del tres.

- . Amb “rengles a tocar”, el contrafort i el primeres mans del rengle entren a l’estructura de la torre (per descomptat que tots els rengles de mans també es col·loquen al seu lloc).
- . Entren les agulles del tres i després les de la torre.
- . Entren els laterals del rengle.
- . A partir d’aquí el tancament de la pinya és l’habitual: primers laterals, primers vents, segons laterals, segons vents, primers taps, etc.
- . A l’hora de pujar, en primer lloc es col·loquen els segons dels cinc pilars, i a partir d’aquí els pisos de l’estructura del tres inicien la pujada amb un pis d’avantatge respecte dels de la torre. Es a dir, que els terços de la torre comencen a pujar amb els quarts del tres.
- . Malgrat que l’últim pom que es carrega és el de la torre, és per aquesta on es comença a desmuntar el castell, mantenint la mateixa diferència d’un pis que es portava al pujar.

8.-DE VEGADES...

De vegades se’ns cau algun castell. És per això que sempre hem de tenir molt present aquesta possibilitat, el cap recolzat a l’esquena del casteller de davant, les mans agafant els seus braços, sense mirar amunt i, a més, la llengua no ha d’estar mal entre les dents, per tant és millor tenir la boca tancada.

Per això us demanem que llegiu amb molta atenció i carinyo els consells de seguretat que es donen a l’inici d’aquest MANUALILLO.

I si cau? No ens esverem, ens quedem a lloc, no desfem la pinya fins que no quedi ningú a sobre o ens ho demanin. Si sortim de la pinya per anar a ajudar, podem fer que el remei sigui pitjor que la malaltia, ja que algú pot acabar caient de cap sobre el terra.

9.- UNA QÜESTIÓ DE PIT

Aquesta tema és molt important i a tots ens ha de quedar ben clar quin és el seu objectiu i com s’ha de fer.

En funció del pes que està suportant en cada moment, el nucli, necessita compensar la tendència que té a obrir-se cap enfora (com més pes suporta més tendeix a obrir-se). Aquesta tasca la realitzen les mans donant-hi pit. Compte, HA DE SER JUST EL PIT QUE COMPENSI LA FORÇA QUE FA EL NUCLI CAP ENFORA. Si ens quedem curts el nucli s’obrirà, que ja és dolent, però si ens passem pot ser molt pitjor, vegem-ho:

- . Amb l’excés de pit empenyem el baix cap al mig del castell deformant-lo.
- . Les mans de l’altra banda de la pinya empenyen per compensar el nostre excés de força, ovalant el castell.
- . La resta de mans detecten aquesta situació i intentem compensar-ho donant-hi més pit.
- . El resultat de tot plegat és que al final tenim un castell deformat, un sobre esforç de totes les mans i pits de la pinya i els pobres castellers del nucli acaben ofegats per la pressió, sense poder respirar.

La normativa perquè això no passi és la següent:

1. Qui més informació té respecte de la situació del pit és l’agulla, hem de fer cas de les seves instruccions. A vegades la percepció de pressió pot ser molt subjectiva, recordem que a

l'hora d'empènyer el que comença guanya ha posició, per tant pot fer molta més pressió exercint molt poca força, això passa quan no es respecta la següent norma.

2. El pit s'ha d'aplicar de manera molt progressiva, mai de cop.
3. Quan ens demanin que afliuixem ho farem també poc a poc.
4. Quan rebem una pressió de qualsevol banda, hem de respondre tornant exactament la mateixa pressió, ni un gram més.
5. Per respondre a l'ordre d'augmentar o afliuixar el pit hem de tenir molt clar que ens ho diuen a nosaltres, si no està del tot clar més val no fer res, o podem agreujar la situació.
6. Per evitar malentesos entre el xivarri que es pot formar ah mig d'un castell, i donat que "donar pit" i "afliuixar pit" s'assemblen molt fonèticament, utilitzarem

"PIT" per demanar que augmenti la pressió.

"AFLUIXAR" per demanar que disminueixi la pressió.

VOCABULARI PINYERO

"RENGLES A TOCAR" Els rengles de mans, situats darrere del baix, posen el pit i les dues mans a l'esquena del contrafort, impedint que aquest se'n vagi endarrere i es desquadri el castell. Alhora no empenyen per no entrar-lo endins. És important estar atents des que es crida aquesta consigna.

"PIT" S'acosta el moment de carregar el castell o hi ha algun problema al nucli. Cal augmentar progressivament la força fins a trobar l'equilibri. Mai s'ha de donar de cop.

"AFLUIXAR" Vol dir que estem exercint massa pressió cap al nucli i per tant hem d'afliuixar una mica. Com quasi tot, és important no afliuixar de cop, a poc a poc.

"ESTAR ENCARAT" En els diferents castells, i a falta d'una vista de planta, cal que els primers amb els primeres (torre i quatre) i els primeres amb els vents (tres) es col·loquin encarats per tal d'assolir la simetria que demanen aquests castells.

"RENGLÉ" S'utilitza tant per referir-se a la filera de castellers que formen la pinya, com al pilar del tres i el cinc que més pes suporta, que és el que porta el dos dret.

"PLENA" És el pilar del tres i del cinc situat a la dreta del rengle. Per ell puja el dos eixarrancat i l'anxaneta.

"BUIDA" En el tres i el cinc és el pilar situat a l'esquerra del rengle. Per ell puja l'acotxador.

"CARREGAR" En el cinc, el pilar de la torre per on puja l'acotxador. Està a l'esquerra del rengle.

"DESCARREGAR": En el cinc és el pilar per on puja anxaneta. Està situat a la dreta del rengle.